

Od redakcji

Końcówka starego i początek nowego roku to zawsze czas podsumowań, postanowień, refleksji. To czas, który generuje różne emocje: nadzieję, ale i lęk. Co nas czeka w tym trudnym, niepewnym świecie? Co przyniosą kolejne tygodnie i miesiące? Nie sposób nie wracać myślami do roku 2020, w który wkraczaliśmy jak zwykle, a który całkiem zachwiał naszym poczuciem sprawczości i stabilizacji za sprawą zmieniającego wszystkie plany i priorytety wirusa. Nagle zbiorowo uświadomiliśmy sobie jak krucha jest nasza codzienność – tak pełne mieliśmy kalendarze, tyle wydarzeń, wyjazdów, konferencji, tyle niezwykle ważnych spraw zawodowych, tak trudnych do pogodzenia z życiem prywatnym, rodzinnym i towarzyskim. Tyle razy myśleliśmy, że warto się na chwilę zatrzymać. I właśnie na sobie musieliśmy sprawdzić mądre powiedzenie „uważaj o co się modlisz, abyś przypadkiem nie został wysłuchany” – pandemia zatrzymała świat i nas wraz z tym światem. Temat COVIDu zdominował nauki medyczne, słusznie przewidywaliśmy długoterminowe skutki pandemii dla zdrowia psychicznego zarówno osób dorosłych, jak i dzieci i młodzieży [1-9]. W bieżącym numerze również wracamy do tej problematyki.

Pandemia mijała, zostaliśmy wypuszczeni z domów, wróciliśmy do naszego zwyczajnego rytmu zajęć. Wreszcie mogliśmy odetchnąć z ulgą – mimo wszystko „jeszcze w zielone gramy”. Nauka dała nam skuteczne szczepionki, poczuliśmy się bezpieczni. Wkrótce miało się okazać jak złudne było to poczucie, bo oto nastąpił 24 lutego 2022 roku, kiedy to Rosja zaatakowała Ukrainę. Do Polski przyjechały setki tysięcy uchodźców, zachowaliśmy się wspaniale otwierając przed nimi nasze serca i nasze domy. A psychiatria stanęła przed nowym wyzwaniem – leczeniem traumy wojennej i zespołu stresu pourazowego i pomieszczenie tego w naszym systemie opieki zdrowotnej [10-13]. Psychiatrizy organizowali pomoc dla kolegów z Ukrainy oraz wsparcie medyczne dla ukraińskich pacjentów przebywających w naszym kraju. W Polskim Towarzystwie Psychiatrycznym powstała Komisja ds. pomocy Ukrainie, zapraszaliśmy młodych kolegów (a właściwie w związku z sytuacją wojenną – koleżanki) na konferencje i szkolenia (np. w ramach Szkoły Młodych Psychiatryków PTP, czy wspólnych działań PTP i WPA), uczestniczyliśmy w konferencjach organizowanych przez Ukraińskie Towarzystwo Psychiatryczne. Wraz z dramatem naszych wschodnich sąsiadów powróciły pytania o naszą przyszłość, nasze bezpieczeństwo, ale i pytania o genezę i granice zła, o to co człowiek potrafi zgotować drugiemu człowiekowi.

To wszystko powoduje, że jakoś mniej optymistycznie i radośnie otwieramy noworocznego szampana, że za drzwi z napisem Nowy Rok zaglądamy bardzo nieśmiało i z trwogą. Na naszym „psychiatrycznym” podwórku zastanawiamy się jak potoczą się dalsze losy reformy i finansowania Centrów Zdrowia Psychicznego, które wniosły wiele dobrego dla naszych pacjentów [14-18]. Mamy nadzieję, że decydenci będą kontynuować drogę reformy psychiatrii, zapewniając jej godne i adekwatne finansowanie. W 2025 r. czeka nas Zjazd PTP i wybory nowego Zarządu Towarzystwa, pamiętajmy, że to od nas zależy przyszły kształt psychiatrii, która – jak pisał prof. Adam Szymusik – „jest naszą partią polityczną”.

**Dominika Dudek – redaktor naczelna,
Jerzy A. Sobański,
Katarzyna Klasa**

Piśmiennictwo

1. Cyran A, Łuc M, Szcześniak D, Rymaszewska J. *Novel psychopathological picture during the COVID-19 pandemic based on a first episode of psychotic depression*. *Psychiatria Polska*. 2022;56(5):945-55. <https://doi.org/10.12740/PP/141830>
2. Mirucka B, Bielecka U, Mirucka MA. *How do threat to life and state anxiety disturb the psychological functioning of Polish adults during coronavirus pandemic?*. *Psychiatria Polska*. 2022;56(5):957-67. <https://doi.org/10.12740/PP/141251>
3. Badura-Brzoza K, Bułdak R, Dębski P, Kasperczyk S, Woźniak-Grygiel E, Konka A et al. *The stress of the SARS-CoV-2 virus pandemic and pro-health behaviors among medical personnel – preliminary report*. *Psychiatria Polska*. 2022;56(5):969-78. <https://doi.org/10.12740/PP/OnlineFirst/134191>
4. Pawłowski M, Fila-Witecka K, Rymaszewska M, Zielińska D, Klak R, Krajewska M et al. *Psychological burden and disease-related quality of life in dialysis patients during the first wave of the COVID-19 pandemic – a cross-sectional observational study*. *Psychiatria Polska*. 2023;57(2):275-95. <https://doi.org/10.12740/PP/161567>
5. Grajek MK, Kempa A, Kobza J. *Well-being and depressive symptoms among corporate employees during the COVID-19 pandemic*. *Psychiatria Polska*. 2023;57(2):297-309. <https://doi.org/10.12740/PP/OnlineFirst/139019>
6. Sokół-Szawłowska M, Mierzejewski P. *Stronger psychological reaction of patients in depression and remission to the first wave of the COVID-19 pandemic in Poland compared to the non-clinical group*. *Psychiatria Polska*. 2023;57(3):529-45. <https://doi.org/10.12740/PP/147260>
7. Dudziński Ł, Glinka M, Panczyk M. *Psychiatric conditions in the practice of National Emergency Medical Services teams in eastern Poland during the SARS-CoV2 pandemic*. *Psychiatria Polska*. 2023;57(3):621-35. <https://doi.org/10.12740/PP/150330>
8. Juczyński Z, Kwiecińska L, Ogińska-Bulik J. *Ruminations as predictors of post-traumatic stress disorder after hospitalization for Covid-19*. *Psychiatria Polska*. 2023;57(5):1011-22. <https://doi.org/10.12740/PP/152817>
9. Gawrych M, Cichoń E, Kiejna A. *Social support against depression in young adults' group during COVID-19 pandemic*. *Psychiatria Polska*. 2023;57(5):1063-76. <https://doi.org/10.12740/PP/OnlineFirst/147433>
10. Zabłocka-Żytka L, Lavdas M. *The stress of war. Recommendations for the protection of mental health and wellbeing for both Ukrainian refugees as well as Poles supporting them*. *Psychiatria Polska*. 2023;57(4):729-46. <https://doi.org/10.12740/PP/156157>
11. Koweszko T, de Barbaro B, Izydorczyk B, Mastalerz-Migas A, Samochowiec J, Szulc A et al. *The position statement of the Working Group on the treatment of post-traumatic stress disorders in adults*. *Psychiatria Polska*. 2023;57(4):705-27. <https://doi.org/10.12740/PP/166172>
12. Koweszko T, de Barbaro B, Izydorczyk B, Mastalerz-Migas A, Samochowiec J, Szulc A et al. *The position statement of the Working Group on the diagnosis of the post-traumatic stress disorders in adults*. *Psychiatria Polska*. 2023;57(4):681-704. <https://doi.org/10.12740/PP/158042>
13. Predoiu R, Piotrowski A, Makarowski R, Sygit-Kowalkowska E, Boe O, Predoiu A et al. *Stress, resilience and sense of self-efficacy among Ukrainian, Polish, Romanian, and Slovak women during the Russian invasion of Ukraine*. *Psychiatria Polska*. 2024;58(5):863-80. <https://doi.org/10.12740/PP/188199>
14. Biechowska D, Cechnicki A, Godyń J, Balicki M, Wciórka J, Ciuchnyk I et al. *Mental Health Centers. Preliminary evaluation of the pilot program implementation process*. *Psychiatria Polska*. 2022;56(2):205-16. <https://doi.org/10.12740/PP/145259>
15. Hat M, Arciszewska-Leszczuk A, Cechnicki A. *Satisfaction with care in patients with schizophrenia treated in a pilot-program model and traditional care*. *Psychiatria Polska*. 2023;57(1):35-50. <https://doi.org/10.12740/PP/OnlineFirst/138995>
16. Cechnicki A, Nowak A, Arciszewska-Leszczuk A, Stankiewicz P, Kalisz A, Hat M. *Burden of caregivers of people suffering from schizophrenia versus symptom severity, social functioning and treatment satisfaction of patients treated by a CMHT*. *Psychiatria Polska*. 2023;57(1):19-33. <https://doi.org/10.12740/PP/150881>
17. Lisiecka-Bielanowicz M, Molenda B, Biechowska D. *Operation of Mental Health Centres (CZP) in Poland during the SARS-CoV-2 pandemic*. *Psychiatria Polska*. 2023;57(3):637-45. <https://doi.org/10.12740/PP/156731>
18. Kiejna A, Zięba M, Cichoń E, Paciorek S, Janus J, Gondek T. *Evaluation of mental health services delivered before and after the introduction of pilot Mental Health Centers in Poland using monitoring indicators*. *Psychiatria Polska*. 2023;57(6):1213-29. <https://doi.org/10.12740/PP/OnlineFirst/151140>